

Iva Kurelac

NOVIJA SAZNAJNA O POVJESNIČARU DINKU ZAVOROVIĆU, NJEGOVOJ OBITELJI I SVOJTI

Iva Kurelac
Odsjek za povijesne znanosti
ZPDZ HAZU
Zagreb

UDK 930.1-05Zavorović,D.(497.5Šibenik)
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 20.12.2006.
Prihvaćeno: 31.1.2007.

U radu je riječ o novijim saznanjima o šibenskom humanistu i povjesničaru Dinku Zavoroviću, njegovoj obitelji i svojti. Analizirani su podaci dobiveni proučavanjem arhivskoga gradiva. Daje se i transkripcija dviju ključnih isprava, rodoslovlje te popis pregledanih notarskih knjiga.

Ključne riječi: historiografija, humanizam, Dalmacija, Šibenik, Dinko Zavorović, Zavorovići

Čini se da je gotovo svaki ozbiljniji proučavatelj života Dinka Zavorovića već na samom početku istraživanja često primoran suočiti se s brojnim prazninama u biografiji tog znamenitoga šibenskog povjesničara. Važnost koja se u stručnoj literaturi na mnogim mjestima s ponosom pridaje toj prvoj povijesti Dalmacije, još uvijek poziva na temeljitu i predanu potragu za novim činjenicama koje bi upotpunile sliku o životu autora tog povijesnog djela. Iako zbog brojnih nepoznanica, djelo *De rebus Dalmaticis* i lik Dinka Zavorovića još uvijek privlače veliku pozornost stručnjaka, broj znanstvenika koji su se odvažili na mukotrpnu potragu za dijelovima i danas nepotpune priče o životu tog, po mnogima, "prvog hrvatskog historiografa",¹ može se svesti na nekoliko imena.

Među prve ozbiljnije proučavatelje djela *De rebus Dalmaticis* ubraja se Ivan Kukuljević-Sakcinski. Naime, upravo po njegovoj narudžbi u venecijanskoj je biblioteci Marciana 1864. izrađen i jedan od prijepisa tog Zavorovićeva djela. Kukuljević je

¹ Ivan Kukuljević-Sakcinski, Dinko Zavorović, *Glasoviti Hrvati prošlih vjekova*, Zagreb 1886., str. 138; Ferdo Šišić, Dinko Zavorović, *Priručnik izvora hrvatske historije*, Zagreb 1914., str. 38; Ante Šupuk, Sitniji prilozi biografiji prvog hrvatskog historiografa, *Zadarska revija*, sv. XVII, br. 2, Zadar 1968., str. 149; Miroslav Kurelac, Dinko Zavorović, *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. 8., Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1971., str. 611; Stjepan Antoljak, *Hrvatska historiografija do 1918.*, sv. I, Zagreb 1992., str. 70; Ivo Livaković, Dinko Dominik Zavorović, *Poznati Šibenčani, Šibenski biografski leksikon*, Šibenik 2003., str. 511.

1886. u djelu o znamenitim Hrvatima osim kratkog sadržaja djela *De rebus Dalmaticis*, objavio i prve biografske podatke o šibenskom humanistu Dinku Zavoroviću i njegovoj bližoj rodbini.² Iako će se neki ključni podaci iz tog Kukuljevićeva rada kasnije pokazati kao nepouzdana, pa čak i netočni, činjenica da se Zavorović već tada ubrajao među istaknute osobe, vrijedne proučavanja, dovoljno govori o značenju njegova povjesničarskog rada. Spomenimo i to da prvo važnije istraživanje Zavorovićeve povijesti Dalmacije potječe još iz 1845., kad je Petar Antun Fenzi³ u 16. i 17. broju časopisa *La Dalmazia*⁴,⁵ ukratko opisao sadržaj tog djela. Četrdesetak godina kasnije, u sklopu proučavanja izvora za dalmatinsku epigrafiju, Šime Ljubić⁶ prvi put piše o tome gdje se nalazi nekoliko važnih latinskih i talijanskih rukopisa te Zavorovićeve povijesti. Uzmemo li u obzir i kasnije radove o Dinku Zavoroviću i njegovom opusu, čini se da će upravo Kukuljevićevo, Fenzijevo i Ljubićevo istraživanje kasnijim proučavateljima još dugo služiti kao izvor podataka o Dinku Zavoroviću i njegovu radu. Zapravo, možemo kazati da nakon radova iz 19. st. sve do istraživanja Ante Šupuka⁷ iz 1968., koje se velikim dijelom zasnivalo na arhivskom gradivu, i nije bilo zapaženijih znanstvenih postignuća o toj temi.

Uz Šupukov rad, vrijedne rezultate dala su i novija istraživanja Darka Novakovića i Milivoja Zenića, koja su u javnost prvi put iznijela dotad potpuno nepoznate činjenice o obiteljskim i rodbinskim vezama Dinka Zavorovića, ali i o nekim donekad nepoznatim dijelovima Zavorovićeva spisateljskog opusa. Ipak, čini se da priča o prvom piscu dalmatinske povijesti time nije privedena kraju. U ovom ću poglavlju pokušati iznijeti novija saznanja o Dinku Zavoroviću i o nekim članovima njegove obitelji, do kojih sam došla na temelju proučavanja arhivskoga gradiva.

1. Metode i ciljevi proučavanja arhivskoga gradiva

O znamenitoj šibenskoj obitelji Zavorović, iz koje potječe i povjesničar Dinko, kao i o njemu samom, postoje brojna svjedočanstva u notarskim ispravama šibenskih bilježnika. U svrhu istraživanja krenula sam tragom spomena o Zavorovićima sačuvanog u dokumentima koji se danas nalaze dijelom u Državnom arhivu u Zadru, a

² Kukuljević-Sakcinski, Dinko Zavorović, str. 126-138.

³ Političar i povijesni pisac, jedan od prvaka šibenskih autonomaša (Feltre, 1774. – Šibenik, 1864.). Na temelju gradiva šibenskog arhiva i arhiva zadarskog samostana sv. Krševana proučavao je šibensku prošlost, arheološku baštinu i životopise istaknutih osoba iz kulturne povijesti Dalmacije (M. A. de Dominis, A. Vrančić, D. Zavorović, I. Kreljanović Albinoni i dr.). Lovorka Čoralić, Petar Antun Fenzi, *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 4, Zagreb 1998., str. 164.

⁴ Petar Antun Fenzi, Domenico Zavoreo de Sebenico, *La Dalmazia*, 1845., br. 16, str. 145-148, br. 17, str. 153-155.

⁵ *La Dalmazia* je jedno od glasila zadarskih autonomaša. Čoralić, Petar Antun Fenzi, str. 164.

⁶ Šime Ljubić, Novi izvori za dalmatinsku epigrafiju, *Rad JAZU*, sv. LXV, Zagreb, 1883., str. 129-154.

⁷ Šupuk, Sitniji prilozi, str. 149-152.

dijelom u Biskupijskom arhivu u Šibeniku. Zadarski državni arhiv čuva dva fonda prilično bogata notarskim gradivom – *Šibenski notarski arhiv* i *Šibenski općinski arhiv*. Najveći dio gradiva proučavan za potrebe ovoga rada potječe iz fonda *Šibenski notarski arhiv*, koji je ujedno mnogo bolje sređen od fonda *Šibenski općinski arhiv* pa je time i snalaženje u gradivu mnogo lakše.

Pri istraživanju arhivskog materijala u središte proučavanja nastojala sam postaviti prvenstveno lik Dinka Zavorovića. Stoga su i vremenske odrednice istraživanja ponajviše prilagođene razdoblju u kojemu je on živio te obuhvaćaju razmak od devedesetak godina. Podsjetimo, povjesničar Dinko Zavorović rođen je oko 1540., a umro je 5. listopada 1608. u rodnom Šibeniku.⁸ To razdoblje otprilike pokriva i djelovanje šibenskih notara čije su isprave pružile veliki dio novih podataka o Dinku Zavoroviću, ali i o njegovim obiteljskim i osobnim vezama.

Prilikom istraživanja fonda *Šibenski notarski arhiv* proučila sam knjige ukupno dvadeset četiri notara koji su djelovali u Šibeniku u razdoblju od 1533. do 1624.⁹ Nažalost, fond *Šibenski općinski arhiv*, zbog vrlo loše sredenoga gradiva, pružio je mnogo manje iskoristivih činjenica, pa odatle mogu navesti samo jedan podatak o Dinku Zavoroviću. Riječ je o zapisniku u kojemu se spominje da je on 27. ožujka 1608. pribivao sjednici Velikog vijeća Šibenika, što je ujedno posljednji spomen Zavorovićeva imena među ispravama iz te kutije.¹⁰ Na kraju, spomenimo još i spise iz Biskupijskog arhiva u Šibeniku koji premda malobrojni, u ovome radu nose nekoliko ključnih i dosad sasvim nepoznatih podataka o roditeljima Dinka Zavorovića i njegovoj djeci, o čemu se kasnije više govori.¹¹

Svim tim saznanjima, proizišlim iz proučavanja spomenutih fondova s ispravama šibenskih bilježnika, pokušat ću popuniti barem dio praznina u biografskim podacima o Dinku Zavoroviću, ali i u rodoslovlju njegove obitelji. Osim o najbližim Zavorovićevim srođnicima, u ovom ću radu pokušati kazati ponešto i o vezama koje je ta znamenita šibenska obitelj imala s članovima nekih drugih, također uglednih dalmatinskih obitelji. Naposljetku, na ovim stranicama iznosim i vlastiti pokušaj rekonstrukcije dijela rodoslovlja Zavorovićeve obitelji, manjim dijelom izrađenog na temelju rezultata dosadašnjih istraživanja, a većim dijelom sastavljenog na temelju podataka do kojih sam došla proučavanjem arhivskoga gradiva.

⁸ Antoljak, *Hrvatska historiografija*, str. 66.

⁹ Detaljan popis notara iz fonda *Šibenski notarski arhiv*, čije sam spise pregledala za potrebe svog rada, nalazi se u prilogu 4., str. 201.

¹⁰ Spomenuti dokument nalazi se u fondu *Šibenski općinski arhiv*, kutija 30., svezak 64, s. fol.

¹¹ Napominjem da će podaci o citiranim dokumentima biti navedeni samo u bilješkama. Na ovom mjestu također zahvaljujem kolegi prof. Kristijanu Juranu, iz Centra za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru, koji mi je pomogao pri pronalaženju dokumenata iz Biskupijskog arhiva u Šibeniku.

2. Novo arhivsko gradivo

Mogli bismo kazati da su podaci o Dinku Zavoroviću, koje nalazimo u danas dostupnoj stručnoj literaturi, uglavnom prilično šturi, a na nekim mjestima čak sasvim netočni i neprovjeravani. Većina izvora dvoji već oko točne godine njegovog rođenja pa najčešće nailazimo na podatak da je rođen oko 1540., i to u obitelji bilježnika¹² koji je, kako stoji u literaturi, djelovao u Šibeniku od 1545. do 1549.¹³ Ipak, čini se da pravo ime povjesničarova oca većini autora uopće nije poznato, ali na dva mjesta se spominje da mu se otac također mogao zvati Dinko¹⁴ ili pak Krste.¹⁵ Međutim, u literaturi nema pouzdanih dokaza o tome da je spomenuti Dinko ili Krste otac povjesničara Dinka Zavorovića, pa možemo kazati da se radi samo o pretpostavkama.

Premda nisam uspjela otkriti koje je točno godine rođen Dinko Zavorović, proučavajući arhivsko gradivo naišla sam na podatke koji pouzdano svjedoče o tome da mu je otac bio šibenski bilježnik. Zavorovićev se otac u popisu notara iz kataloga fonda *Šibenski notarski arhiv*, ali i u nekim notarskim ispravama, spominje pod imenom *Giovanni Battista Zavoreo* i *Ivan Krstitelj Zavoreo*. Taj je notar, kao što se vidi iz popisa šibenskih bilježnika objavljenog u prilogu ovoga rada, djelovao od 1543. pa do 1563., dakle mnogo dulje nego što se dosad pretpostavljalo.

Dokaz da je spomenuti Ivan Krstitelj Zavorović zaista bio otac povjesničara Dinka našla sam i u notarskim ispravama gdje stoji: ... *comprobatur clare et apperte constat quondam dominam Polixenam, filiam quondam domini Ioannis Vitturii, olim uxoris quondam domini Ioannis Baptistê Zavorei, nobilis huius civitatis Sibenici et matrem domini Dominici Zavorei eorum filii legitimi et naturalis ...*¹⁶

Isti podatak nalazimo i u bračnom ugovoru Dinka Zavorovića u kojemu stoji: *Ibique honoranda domina Catherina, relicta condam supradicti domini Michaelis Verancei ex una, et dominus Dominicus Zavoreus, filius quondam spectabilis domini Ioannis Baptistae nobilis, ex altera.*¹⁷

¹² Novaković se nije upuštao u nagađanja oko imena oca povjesničara Dinka Zavorovića pa navodi samo podatak da je Dinko rođen oko 1540. u uglednoj obitelji šibenskog bilježnika. Novaković, *Šibenska povijest Bosne*; Livaković, Dinko Dominik Zavorović, str. 511.

¹³ Livaković, Dinko Dominik Zavorović, str. 511.

¹⁴ Kukuljević-Sakcinski, Dinko Zavorović, str. 126. U toj knjizi nalazimo podatak da se 1542. i 1550. u notarskim knjigama spominje izvjesni Dinko Zavorović, i to kao trgovački konzul i izabrani sudac, te da bi to mogao biti neki Dinkov bliži rođak ili otac; Antoljak, *Hrvatska historiografija*, str. 65.

¹⁵ Livaković, Dinko Dominik Zavorović, str. 511.

¹⁶ Riječ je notarskoj ispravi iz 1593. koja se danas čuva u Biskupijskom arhivu u Šibeniku. Transkripcija cijele isprave nalazi se u prilogu 3., str. 199-200.

¹⁷ Riječ je bračnom ugovoru između Dinka Zavorovića i Klare Vrančić, sastavljenom 1. srpnja 1582. u Šibeniku. Ta se notarska isprava danas čuva u Državnom arhivu u Zadru, fond *Šibenski notarski arhiv*. Transkripcija cijele isprave nalazi se u prilogu 2., str. 197-198.

Prema tim podacima možemo zaključiti da se otac povjesničara Dinka nipošto nije mogao zvati Dinko, a Livakovićeva pretpostavka o tome da se zvao Krste vjerojatno je proizašla iz prijevoda imena *Baptist*, dakle *Krstitelj*.

Iz prethodno citiranih dijelova dviju isprava možemo naslutiti rješenje još jedne zablude, koja je u dosadašnjoj literaturi bila često olako prepisivana, a odnosi se na podrijetlo Dinkove majke Poliksene. Naime, u nekoliko literarnih izvora naveden je podatak o tome da je majka Dinka Zavorovića bila podrijetlom iz trogirске obitelji Stafilić ili Statilić,¹⁸ pri čemu su očito pomiješana i imena dviju inače sasvim različitih trogirskih obitelji. Podatak o njezinu podrijetlu također nigdje u literaturi nije potkrijepljen podacima iz arhivskoga gradiva pa njezino povezivanje s trogirskim obiteljima *Staffileo* ili *Statileo*¹⁹ također ne možemo smatrati pouzdanim, a niti ispravnim. Tome u prilog ponajviše ide saznanje do kojega sam došla na temelju već spomenute isprave iz *Biskupijskog arhiva u Šibeniku*. Ondje, kao što se vidi iz priloženog citata, izričito stoji da majka povjesničara Dinka Zavorovića potječe iz ugledne trogirске obitelji Vitturi, a ne Statilić niti Stafilić. Otac joj je, prema tome, bio Ivan Vitturi koji je pak vukao lozu od Luke Vitturija, sina Mikca Vitturija. Evo što stoji u spomenutoj ispravi:

... *fidem indubiam facimus et attestamus qualiter ex arbore agnationis et familiê illorum de Vitturiis, nobilium Traguriensium publicis et audentius scriptis coram nobis per dominum Nicolaum Vitturium productis, comprobatur clare et apperte constat quondam dominam Polixenam, filiam quondam domini Ioannis Vitturii, olim uxoris quondam domini Ioannis Baptistê Zavorei, nobilis huius civitatis Sibenici et matrem domini Dominici Zavorei eorum filii legitimi et naturalis ex recta linea descendisse a Luca Vitturio, Micatii filii, cive nobili illius civitatis Tragurii, quod his nostris ad requisitionem dicti domini Dominici Zavorei, auctoritate magistratus nostri causa cognita attestari et confirmare voluimus.*²⁰

Time su riješene dosadašnje nedoumice oko imena Dinkova oca i oko točnog podrijetla njegove majke Poliksene.

Sam Dinko Zavorović (povjesničar) vjerojatno je dobio ime po djedu, također Dinku Zavoroviću. Djed Dinko se u ispravama iz 1571. i 1582. spominje kao pokojni, iz čega je jasno da u tom slučaju ne može biti riječ o Dinku Zavoroviću povjesničaru jer znamo da je on umro tek 1608. Evo potvrde iz notarske isprave: *Actum Sibenici, domi habitationis domine Nicolotte, relicte quondam domini Dominici Zavorei, in contrata Sancti Francisci... .. concessit amoris, dilectionis causa, domini Dominico Zavoreo, nepoti suo ibidem presenti... omnia et quaecunqua bona stabilia, res et iura dictae dominae Nicolotae*

¹⁸ Livaković, Dinko Dominik Zavorović, str. 511; Antoljak, *Hrvatska historiografija*, str. 65; Odbor za izdanje knjige, Dinko Zavorović, str. 289; Zenić, *U pohvalu*, str. 143.

¹⁹ Među grbovima iz Buffalisova djela *Le armi di Trau*, 1776., objavljenog u katalogu Danke Radić za izložbu *Grbovi i rodoslovlja grada Trogira*, Muzej grada Trogira, 31. 3. – 30. 4. 2004., nalazi se i slika grba s oblikom imena *Statilio*.

²⁰ Vidi prilog 3., str. 199-200.

donatricis, posita et existentia tam in civitate Tragurii, quam in totus eius territorio. /6. 5. 1582./²¹

... domina Nicolota, relicta domini Dominici Zavorei... /26. 5. 1571./²²

Iz toga možemo zaključiti da je u citiranim ispravama riječ o istom onom Dinku Zavoroviću o kojemu u *Glasovitim Hrvatima prošlih vjekova* piše i Ivan Kukuljević-Sakcinski, ali ondje pogrešno smatra da je riječ o ocu povjesničara Dinka. Ipak, tom prilikom spominje i mogućnost da bi povjesničaru Dinku to mogao biti i neki bliži rođak, ali ne objašnjava o kakvoj je vrsti srodstva točno riječ. Prema njegovim riječima, taj je Dinko Zavorović bio trgovački konzul i izabrani sudac.²³

U navedenim se notarskim ispravama spominje i Nicolotta, baka povjesničara Dinka i udovica njegova djeda Dinka. Budući da u ispravi od 6. svibnja 1582. Nicolotta svome unuku Dinku Zavoroviću ostavlja nekretnine u Trogiru, mogli bismo pretpostaviti da je i sama bila podrijetlom iz neke od uglednih trogirskih obitelji čija se imovina nalazila u tom gradu. Međutim, u notarskim ispravama kojima sam se služila nije spomenuto iz koje je trogirske obitelji potjecala baka Dinka Zavorovića. Mladen Andreis u knjizi o trogirskim patricijskim obiteljima²⁴ navodi da se spomenuta Nicolotta prezivala *Staffileo* te da je bila rođena 1498. Također, podatak iz Andreisova istraživanja²⁵ o tome da je Nicolotta Stafilić bila u braku s Dinkom Zavorovićem, potvrđuje da je riječ o istoj osobi koja se spominje u notarskim ispravama koje sam proučavala.²⁶ Iz svega toga proizlazi zaključak da su djed i baka povjesničara Dinka Zavorovića bili Dinko Zavorović i Nicolotta koji su, kao što ćemo kasnije vidjeti, imali sina Ivana Baptista i još dvoje djece – Petra i Katarinu, o kojima također postoje svjedočanstva u notarskim ispravama koje sam proučavala.

Antoljak i Zenić spominju da je Zavorovićeva obitelj vukla podrijetlo od znamenite loze Šubića-Slavogostića.²⁷ Na dokaz o tome naišla sam i u ispravi iz 1593. u kojoj stoji: *Nos, Antonius Pisanius pro serenissimo ducali dominio Venetiarum etc. comes et capitaneus Sibenici, omnibus et singulis presentes inspecturis fidem indubiam facimus et attestamur. Nobilem familiam Zavorovich descendere ex domo et familia Subich de Berberio,*

²¹ Državni arhiv u Zadru, fond *Šibenski notarski arhiv* (dalje: DAZd, ŠNA), Giuseppe Matiazza, kut. 61, vol. 47/I., fol. 110'-111.

²² DAZd, ŠNA, Andrea Tranquillo, kut. 56., vol. 42/I., s. fol.

²³ Usp. bilj. 8.

²⁴ Mladen Andreis, *Trogirsko plemstvo do kraja Prve austrijske uprave u Dalmaciji (1805.)*, Trogir 2006., str. 338-339.

²⁵ Andreis se poziva na bračni ugovor Dinka Zavorovića i Nicolotte Stafilić od 5. 3. 1520., Andreis, *Trogirsko plemstvo*, str. 339.

²⁶ Muljević u radu o Faustu Vrančiću također spominje podatak o baki povjesničara Dinka, ali kaže da se ona zvala *Natalina Stafilić*. Muljević, *Faust Vrančić*, str. 21. Nejasno je odakle mu podatak da se Zavorovićeva baka zvala *Natalina*. Prema podacima iz notarskih isprava jasno je da joj je ime bilo Nicolotta, što znači da se Muljevićev prijevod ne podudara s izvornim oblikom tog imena.

²⁷ Antoljak, *Hrvatska historiografija*, str. 65; Zenić, *U pohvalu*, str. 143.

*videlicet ex agnatione quondam Bogdani Subich. Qui Bogdanus fuit in hac civitate, anno salutis nostre MCCCLXX, ut patet ex pluribus antiquis publicis et authenticis scripturis coram nobis productis per dominum Dominicum Zavorovich, precipue ex authentica investitura reverendissimi domini Georgii Sisgorich, olim episcopi Sibenicensis, facta de anno MCCCCLXIII, in quo dictus reverendissimus episcopus declaravit Florium Zavorovich veluti legitimum descendentem ex prole dicti quondam Bogdani Subich, obtinere ius patronatus in ecclesia Sanctæ Mariæ de Slarin insula, et quoniam ita se habere rei veritatem non dubitamus, has nostras patentes litteras in gratiam domini Dominci Zavorovich, nobilis huius civitatis antenominate fieri et solita manu et sigillo confirmari volumus.*²⁸

Kad je riječ o javnom djelovanju Dinka Zavorovića, u ispravama koje sam proučavala postoje dokazi o tome da je zaista bio *honorabilis iudex Curiae maioris*. Taj se podatak navodi u brojnim notarskim ispravama sastavljanim prilikom izdavanja priznanica, ugovora o zakupu posjeda, pogodbi, zastupništava, dogovora, emancipacija ili koncesija. Poznato je da je Dinko Zavorović osim dužnosti suca Velike kurije, obnašao i razne druge komunalne i civilne dužnosti,²⁹ međutim, dosad je manje isticana činjenica da je djelovao i kao egzaminator. O tome, primjerice, svjedoče isprave od 14. ožujka 1592. i od 23. kolovoza 1594. u kojima stoji: *coram domino Dominico Zavoreo, honorando examinatore*.³⁰ Iz notarskih se spisa vidi da je Zavorović gotovo do smrti, 5. listopada 1608., djelovao kao sudac i egzaminator, jer u izvorima koje sam proučavala posljednji se put na tim položajima spominje 28. lipnja 1608.³¹ O tome da je Dinko Zavorović i pri samom kraju svoga života bio dobrog zdravlja i sposoban obnašati povjerene mu dužnosti, svjedoči i činjenica da je sina Ivana Baptistu odlučio emancipirati tek 2. ožujka 1607., dakle otprilike godinu i pol dana prije svoje smrti. Tome je dokaz isprava navedenog datuma kojom Dinko Zavorović svog sina oslobađa oćinske vlasti.³²

Dinko Zavorović se oženio Klarom Vrančić,³³ sestrom znamenitoga šibenskog znanstvenika Fausta Vrančića.³⁴ O tome svjedoči isprava od 1. srpnja 1582., naslovljena *Matrimonium inter dominum Dominicum Zavoreum et dominam Claram Veranceam*,³⁵

²⁸ Vidi prilog 3., str. 199-200.

²⁹ Novaković, Šibenska povijest Bosne.

³⁰ DAZd, ŠNA, Marco Semonich, kut. 73, vol. 53/III., fasc. 3 (1588-1594), fol. 3'; DAZd, ŠNA, Sebastiano Matiazza, kut. 74, vol. 55/I., fol. 44'.

³¹ DAZd, ŠNA, Petar Kopešić, kut. 78/I (VI/31), vol. 58a, fasc. 1 (1603-1610), fol. 110'.

³² U ispravi iz fonda *Šibenski notarski arhiv* od 2. 3. 1607. stoji: *Dono personalmente costituito il ser Domenego Zavoreo, et con ogni miglior modo ha emancipato et dalla sua paterna potesta liberato misser Battista, suo figliuolo...*; DAZd, ŠNA, Tranquillo Donato, kut. 76, vol. 56/I, s. fol.

³³ Novaković, Šibenska povijest Bosne; Šupuk, Sitniji prilozi, str. 151; Zenić, *U pohvalu*, str. 143.

³⁴ Livaković, Dinko Dominik Zavorović, str. 511; Novaković, Šibenska povijest Bosne; Zenić, *U pohvalu*, str. 143.

³⁵ Vidi prilog 2., str. 197-198.

u kojoj stoji: *Videlicet ipsa domina Catherina promisit et secum effectu obligavit facturam et curaturam quod honesta et pudica domicella, domina Clara, filia sua, accipiet ipsum dominum Dominicum per verba legitima, suum sponsum et maritum, et e contra ipse dominus Dominicus promisit et se obligavit accipere in suam sponsam et uxorem legitimam, secundum ritum sacrosanctae Romanis matris ecclesiae et mores patrie ...*

Zanimljiv je i podatak s početka te isprave koji svjedoči o tome da su obitelji Zavorović i Vrančić stanovale nedaleko jedna od druge. Naime, bračni ugovor između Dinka Zavorovića i Klare Vrančić sastavljen je u kući obitelji Mihovila Vrančića, smještenoj u blizini crkve sv. Frane. Na samom početku spomenutog bračnog ugovora stoji: *Actum Sibenici, domi heredumque spectabilis domini Michaelis Verancei, situata in contrata Sancti Francisci...* I isprave sastavljane u kući Zavorovića potvrđuju da su se kuće obiju obitelji nalazile u četvrti oko šibenske crkve sv. Frane. Na ovom mjestu navodim samo jedan primjer, i to onaj iz oporuke Zavorovićeve sestrične Jeronime, sastavljene 1582.: *Actum domi habitationis heredum de Zavoreis, posite in contrata Sancti Francisci...*³⁶ Notarske isprave koje datiraju iz kasnijih godina, a u kojima je riječ o Dinku Zavoroviću, upućuju na činjenicu da se on sa svojom obitelji poslije preselio u drugu kuću, koja se nalazila nasuprot crkve Duha Svetoga, također u Šibeniku. Evo primjera iz isprave sastavljene 3. travnja 1604.: *Fatto in Sibenico, nella casa d'habitation del ser Domenego Zavoreo, posta nella contra di Santo Spirito...*³⁷

U istom bračnom ugovoru iz 1582. nalazimo spomen još nekoliko važnih članova obitelji Klare Vrančić, s kojima se ženidbom povezao i Dinko Zavorović. Iz prethodno citiranog dijela teksta možemo zaključiti da se majka Dinkove supruge Klare zvala Katarina. Ta je Katarina, kao što ćemo vidjeti, bila u braku s Mihovilom Vrančićem (*Ibique honoranda domina Catherina, relicta condam supradicti domini Michaelis Verancei ex una...*),³⁸ bratom znamenitog Antuna Vrančića, ostrogonskog nadbiskupa (*ipsi dominae Claræ legatos ex testamento, ut dicitur, illustrissimi et reverendissimi domini Antonii Verancei, olim dignissimi archiepiscopi Strigoniensis, eius patru...*).³⁹ Mihovil Vrančić je pak, kao što stoji u rodoslovlju te šibenske obitelji,⁴⁰ bio sin Franje Vrančića i Marijete Statileo.⁴¹ U rodoslovlju iste obitelji nalazi se i podatak o tome da je Klarina majka Katarina bila podrijetlom iz obitelji Dobrojević.

³⁶ DAZd, ŠNA, Sisgoreo Domenico, kut. 59, vol. 45/I, fol. 17'.

³⁷ DAZd, ŠNA, Tranquillo Donato, kut. 76, vol. 56/I, fol. 94'.

³⁸ Vidi prilog 2., str. 197-198.

³⁹ Vidi prilog 2., str. 197-198.

⁴⁰ U rodoslovlju obitelji Vrančić stoji: "Michele figlio di Francesco, e Marietta Statileo, nato nel 1507, morto nel 1570 e sposo' Caterina Dobroevic di Simeone nel 1545...", Conte Gliubomiro de Draganih Veranzio, *Albero genealogico Veranzio* (1918.-1922.), 22. ad. 20. (izvorni rukopis u vlasništvu Vesne Draganić Vrus). Na ovom mjestu zahvaljujem gospodinu D. Vrusu što mi je dao na uvid transkripciju tog rukopisa.

⁴¹ Muljević kaže: "Treba također spomenuti da su Vrančići preko obitelji Stafilić bili u rodbinskim vezama s obitelji znamenitog Ivana Lučića (Lucius) Trogirana (1604.-1679.) kojega smatraju ocem

U notarskim ispravama spominju se i djeca povjesničara Dinka Zavorovića. U Biskupijskom arhivu u Šibeniku čuva se isprava od 14. siječnja 1598. u kojoj stoji: *Dominus Dominicus Zavoreus nobilis Sibenicensis, cupiens dare Staffileam et Margaritam, filias suas puellas in monasterium Sancti Salvatoris Sibenici, ad educandum.*⁴² Iz te je isprave jasno da je Dinko Zavorović imao još dvije kćeri, Staffileu i Margaritu, koje se ne spominju nigdje u literaturi.

Na ovomu mjestu možda nije naodmet kazati nešto i o tadašnjemu načelu nasljeđivanja osobnih imena koje bi nam moglo poslužiti za razjašnjenje nedoumice oko povezanosti Zavorovića sa Stafilićima. U to je doba, dakle, bilo uobičajeno da najstariji sin dobije ime očeva oca, tj. djeda po ocu. Najstariji sin je potom svome najstarijem sinu davao ime svoga oca. Drugi najstariji sin dobivao je ime po majčinu ocu, a ostala braća nasljeđivala su imena stričeva i ujaka. Taj se niz nasljeđivanja imena nastavljao i u sljedećim generacijama, a mogao je biti prekinut samo smrću osobe bez muškog nasljednika koji bi dobio očevu ime. Jednak obrazac nasljeđivanja imena vrijedio je i za ženska imena, međutim praćenje nasljeđivanja imena po ženskoj liniji je ponešto otežano jer se žene rjeđe spominju u ispravama, a kad bi i bile spomenute, rijetko se isticalo iz koje su obitelji došle.⁴³

Primijenimo li na djecu Dinka Zavorovića to načelo po kojem su se osobna imena nasljeđivala od bliskih predaka, moguće je da ćemo razriješiti i pitanje dosadašnjega, dijelom pogrešnog, tumačenja veze obitelji Zavorović s trogirskim Stafilićima. Prisjetimo se da se u nekoliko autora⁴⁴ pojavio podatak o tome da je Dinkova majka Poliksena bila rodom iz obitelji Stafilić. Budući da je iz isprave nađene u Biskupij-

---

povjesništva.", Muljević, *Faust Vrančić*, str. 21. Budući da je iz rodoslovlja obitelji Vrančić jasno da su oni preko Marijete Statileo bili povezani sa *Stafilićima*, a ne sa *Stafilićima*, kako navodi Muljević, čini se da je na tomu mjestu ponovno riječ o zabuni, proizišloj iz čestog brkanja imena tih dviju trogirskih obitelji.

Valja upozoriti na još jednu, najvjerojatnije pogrešnu, pretpostavku o *rodbinskoj* povezanosti Vrančića sa Zavorovićima. Muljević kaže: "Faust Vrančić je zaštićivao Zavorovića, svog sugrađanina i daljeg rođaka po Dinkovoj baki Natalini Stafilić.", Muljević, *Faust Vrančić*, str. 21; isti, Hrvatski znanstvenici, str. 128. Podatak o tome da su Dinko Zavorović i Faust Vrančić bili (dalji) rođaci pojavljuje se na više mjesta u literaturi. Vidi: Antoljak, *Hrvatska historiografija*, str. 65; Kukuljević-Sakcinski, Dinko Zavorović, str. 127; M. Kurelac, Dinko Zavorović, str. 611; Livaković, Dinko Dominik Zavorović, str. 511; Zenić, *U pohvalu*, str. 143. Međutim, iz prethodno izloženih podataka iz notarskih isprava o Zavorovićima te rodoslovlja obitelji Vrančić jasno je da su baka povjesničara Dinka Zavorovića – Nicolotta Stafilić i baka Fausta Vrančića – Marijeta Statilić pripadale dvjema različitim trogirskim obiteljima, pa nije moguće da je Faust Vrančić bio krvnim srodstvom povezan s Dinkom Zavorovićem. Štoviše, njihovo krvno srodstvo nije ni vjerojatno budući da je Dinko bio suprug Faustove sestre Klare, odnosno njegov šurjak (*cognatus*), kako mu se sam i obraća u pismu s početka svog djela *De rebus Dalmaticis*. Vidi rukopis *De rebus Dalmaticis libri octo*, Bibliotheca Marciana, Venecija; Cl. X. Cod. XL-3652; fol. I.

⁴² Biskupijski arhiv, Šibenik, sv. 41, fol. 216.

⁴³ Vesna Cestarić-Jakić, Etnički odnosi u srednjovjekovnom Zadru prema analizi osobnih imena, *Radovi instituta JAZU u Zadru*, sv. XIX, Zadar 1972., str. 154.

⁴⁴ Usp. bilj. 12.

skom arhivu u Šibeniku jasno da je Zavorovićeve majka od Vitturijevih, preostaje nam riješiti nedoumicu odakle se u kontekstu obitelji Zavorović pojavilo i prezime obitelji Stafilić.

Pretpostavljam kako je moguće da je podrijetlo Dinkove bake Nicolotte Stafilić na neki način pogreškom zamijenjeno s podrijetlom njegove majke, Poliksene Vitturii. Na to upućuje činjenica da se jedna od triju Dinkovih kćeri zvala Staffilea. Moguće je, dakle, da je Zavorovićeve kći Staffilea dobila ime po baki Nicolotti, koja je vjerojatno bila rodom iz Stafilića. Dokaz da mlađa Staffilea nije mogla dobiti ime po Dinkovoj majci Polikseni jest činjenica da se Dinkova najstarija kći, rođena 1584., zvala Poliksena,⁴⁵ pa je kao najstarije žensko dijete već bila dobila ime po očevoj majci. Kao što smo vidjeli, prezime druge poznate trogirske obitelji Statilić nalazi se u rodoslovlju Vrančića, s kojima se povjesničar Dinko Zavorović povezo ženidbom. Naime, baka njegove supruge Klare bila je rodom iz obitelji Statilić. Budući da u prethodno citiranom dijelu isprave stoji da se jedna od mlađih kćeri Dinka Zavorovića zvala Staffilea, sada je jasno da je to ime moglo biti izvedeno jedino iz prezimena njegove bake Nicolotte Stafilić, a ne iz prezimena bake njegove supruge, koja se prezivala Statilić.

Iz svega što je dosad rečeno o djeci Dinka Zavorovića možemo zaključiti da je imao tri kćeri: Poliksenu, Staffileu i Margaritu. Najstarija, Poliksena, spominje se u radu Ante Šupuka. On je na temelju šibenske *Knjige krštenih (Liber baptizatorum)* došao do podataka da je Dinko Zavorović 1584. dobio kćer Poliksenu, a godinu kasnije, 1585., sina Ivana Baptista.⁴⁶ Međutim, nigdje se ne spominju još dvije Zavorovićeve kćeri – Staffilea i Margarita. One su, prema podacima iz arhivskoga gradiva,⁴⁷ 1598. bile u dobi kad su mogle krenuti na školovanje u samostan. Zenić spominje da je Zavorović osim Poliksene i Ivana Baptista imao još dvojicu sinova, od kojih se jedan zvao Mihovil, ali ne navodi ime trećeg sina, niti ikakve druge podatke o njemu. Za Mihovila kaže samo da je sudjelovao u neredima na predstavi *Tri kralja* koja je 1615. održana u samostanu Sv. Spasa.⁴⁸ Zanimljivo je da su u tom istom samostanu od 1598. školu pohađale i dvije Mihovilove sestre – Staffilea i Margarita.⁴⁹

Dakle, Dinko Zavorović je imao ukupno šestero, a ne četvero djece, kao što se dosad pretpostavljalo. To su: Poliksena, Ivan Baptist, Staffilea, Margarita, Mihovil i još jedan sin, o kojem u literaturi nema nikakvih konkretnijih podataka, a ne spominje se čak niti njegovo ime.⁵⁰ Uzmemo li u obzir tadašnji način nasljeđivanja osob-

⁴⁵ Te podatke na temelju šibenske *Knjige krštenih* navodi Šupuk. Šupuk, *Sitniji prilozi*, str. 151.

⁴⁶ Šupuk, *Sitniji prilozi*, str. 151.

⁴⁷ Usp. bilj. 35.

⁴⁸ Zenić, *U pohvalu*, str. 143-144.

⁴⁹ Usp. bilj. 35.

⁵⁰ U dosadašnjoj literaturi priča o Zavorovićeve sinovima nije ispropovijedana na sasvim jasan način. Poznato je da je Šupuk u šibenskoj *Knjizi krštenih* našao podatke o tome da je Zavorović imao kćer

nih imena, mogli bismo pretpostaviti da se treći Zavorovićev sin zvao Petar (po bratu Dinkova oca) ili Antun (po Antunu Vrančiću, bratu Klarina oca Mihovila), budući da su sinovi Ivan Baptist i Mihovil imena već dobili po djedovima.

U notarskim ispravama našla sam i podatak o tome da je Dinko Zavorović imao sestru. Nažalost, njezino se ime ne spominje u ispravama koje sam pregledala, što za to doba i nije bilo neuobičajeno jer ženske su se osobe u dokumentima pojavljivale mnogo rjeđe. Da je Dinko imao sestru, možemo zaključiti na temelju podatka iz isprave od 28. rujna 1586. u kojoj stoji: *Ibique dominus Petrus Diphnicus, nobilis Sibenicensis, et nomine domini Dominici Zavorei, cognati sui, dedit et ad affectum concessit panno uno...*⁵¹ Dinkova je sestra prema tome bila u braku s Petrom Divnićem,⁵² jer on se u navedenoj ispravi spominje kao *cognatus*, dakle kao Zavorovićev šurjak. Iz toga možemo zaključiti da je Dinkov otac Ivan Baptist imao dvoje djece – kćer, čije nam ime za sad nije poznato, i sina Dinka.

Petar Zavorović, brat Dinkova oca Ivana Baptista, također *civis nobilis Sibenicensis*, spominje se u *Knjizi statuta, zakona i reformacija grada Šibenika*. U ispravama tog statuta iz godina 1561. i 1562. stoji da je Petar Zavorović bio sudac Velike kurije,⁵³ što svjedoči o dugotrajnom ugledu njegove obitelji. Petar se spominje i u notarskoj ispravi u kojoj stoji: *Ibique spectabilis dominus Petrus Zavoreus, civis nobilis Sibenicensis, per se, suosque heredes et succesores dixit et suo manifestavit se habuisse et recepisse a domino Nicolo Martinusevich, cognato suo, ibidem presenti, ducatorum viginti quinque, ad rationem 2624 per ducato, et hoc ad computatum dotis domine Bunave, uxoris sue, et sororis supradicti Nico-*

Poliksenu i sina Ivana Baptista. Međutim, Antoljak u svojoj knjizi spominje podatak da je Dinko Zavorović "u razdoblju iza 1589. u mirnom obiteljskom krugu (imao je 3 sina)" nastavio svoj rad na povijesnim temama. Neobično je to što Antoljak ne iznosi nikakve detaljnije podatke o spomenutoj trojici sinova, nego se u bilješki poziva na Šupukov rad *Sitniji prilozi biografiji prvog hrvatskog historiografa*, u kojemu, kao što smo vidjeli, nema nikakva spomena o trojici sinova, nego samo o jednome od njih – Ivanu Baptistu. Niti time ne dolazimo do kraja ove nejasne priče jer u novijoj literaturi Zenić u knjizi *U pohvalu od grada Šibenika*, ponovno spominje "Faustovu sestru Klaru, koja mu je (Zavoroviću, nap. a.) rodila kćerku Poliksenu i trojicu sinova, od kojih će Mihovil biti sudionikom nereda 1615. ...". Niti na tome se mjestu ne spominje tko su sva trojica Zavorovićevih sinova. Otprije nam je poznat podatak da je Zavorović imao sina Ivana Baptista, a sada doznajemo i to da mu se brat zvao Mihovil, no još uvijek nam nije poznato ime trećeg sina. Zenić se u knjizi poziva na Novakovićev rad *Šibenska povijest Bosne*, u kojemu se pak uopće ne spominju Zavorovićeva djeca. Nakon svega, ostaje nejasno odakle se pojavio podatak o tomu trećem, još uvijek nepoznatom Zavorovićevu sinu te kako se on zvao. Budući da u svom istraživanju nisam našla nikakav dokaz o postojanju trećeg Zavorovićeva sina, neka to pitanje zasad ostane otvoreno do neke druge prilike za istraživanje. Vidi više: Antoljak, *Hrvatska historiografija*, str. 66; Novaković, *Šibenska povijest Bosne*; Šupuk, *Sitniji prilozi*, str. 151; Zenić, *U pohvalu*, str. 143-144.

⁵¹ DAZd, ŠNA, Giacomo Ligniceo, kut. 66, vol. 51/I, s. fol.

⁵² O tome da je taj Petar Divnić bio povezan i s ostalim članovima obitelji Zavorović svjedoči još jedan spomen o njemu koji kaže: *Ibique dominus Petrus Diphnicus, nobilis Sibenici, agens nomine domine Catherine Zavoreo, et Clare, uxoris domini Dominici Zavorei, per quibusque promisit de rato...* Ta isprava, kao i prethodno citirana isprava o Petru Divniću, čuva se u DAZd, ŠNA, Giuseppe Matiazza, kut. 61, vol. 47/I, fasc. 1 (1576-1585), fol. 528.

⁵³ *Knjiga statuta, zakona i reformacija grada Šibenika*, ur. Slavo Grubišić, Šibenik 1982., str. 342. i 344.

lai...⁵⁴ Isprava je zanimljiva i zato što se u njoj nalazi podatak o tome da je stric povjesničara Dinka Zavorovića bio oženjen Bunavom, sestrom Nikole Martinuševića iz Splita. S Nikolom Martinuševićem 1601. je poslovaio i Dinko Zavorović, o čemu svjedoči priznanica koja je tom prilikom sastavljena, a u kojoj stoji: *Dono personalmente costituito il spectabile ser Domenego Zavoreo et per se ha confessato haver habbato et in tanti contadi receputo dal ser Nicolo Martinusio da Spalato, presenti et per se stipulanti ducati cinquanta de 264 per ducato quali dissero esser per doi ratti donati dal domino ser Nicolo al supradetto ser Domenego per la dote della generosa domina Bunava, fu moglie del generosi ser Piero Zavoreo, et sorella del detto ser Nicolo...*⁵⁵

Petar, stric Dinka Zavorovića, bio je oženjen Bunavom iz obitelji Martinušević i s njom je imao dvije kćeri – Nicolottu i Jeronimu, koje se također spominju u notarskim ispravama. Jeronima je umrla 1582., a o tome svjedoči njezina oporuka od 27. listopada 1582. u kojoj ona svog bratića Dinka Zavorovića postavlja za glavnog nasljednika i za izvršitelja svog testameta. Evo dijela oporuke Jeronime Zavorović iz kojega je jasno da je ona kći Petra Zavorovića, da ima sestru Nicolottu te da joj je povjesničar Dinko Zavorović bio bratić: *Actum Sibenici, domi proprie habitationis heredum de Zavoreis, posite in contrata Sancti Francisci, coram ... Ibi que domina Hyeronima, filia quondam spectabili domini Petri Zavorei, iacens in lecto corpore infirma propter aegritudinem... sana mente, sensu, loquella et intellectu... item, iure legati lascio amata Nicolotta, mia sorella, ducatti 200... modo lascio amabili Domenego Zavoreo, mio cuggino, il quod instituisco mio universal herede et commesario et esequtor (sic!) di questo mio ultimo testamento et volonta...*⁵⁶ Iz te je isprave jasno da Jeronima Zavorović nije imala djece te da je to vjerojatno bio razlog zbog kojega je svoju sestru i bratića odabrala za nasljednike.

Jeronimina sestra Nicolotta također se spominje u notarskim ispravama, i to kao kći Petra Zavorovića⁵⁷ i unuka Nicolotte Zavorović. Zanimljiva je i isprava u kojoj se ta ista Nicolotta odriče miraza dobivenog od svoje bake Nicolotte. Evo citata iz te isprave: *Actum domi habitationis heredum de Zavoreis, posite in contrata Sancti Francisci. ...Ibi que honesta domicella, domina Nicolotta, filia quondam domini Petri Zavorei, iam legitime etatis, ut asseruit, et sui iuris, cerciorata prius per suprascriptum dominum examinatore et me, notarium de importantia presentis instrumenti, sponte et per se suos heredes esse omni quo potuit esse fecit domine Nicolotte, relicte domini Dominici Zavorei, avie paterne, presenti, stipulanti, et recipienti pro se suisque heredibus esse finem, quietationem perpetuum at irrevocabilem reffutationem.*⁵⁸

⁵⁴ DAZd, ŠNA, Andrea Tranquillo, kut. 56, vol. 41/I, fasc. (1571-1579), s. fol.

⁵⁵ DAZd, ŠNA, Tranquillo Donato, kut. 76, vol. 56/I, s. fol.

⁵⁶ DAZd, ŠNA, Domenico Sisgoreo, kut. 59, vol. 45/I, fol. 17'-19.

⁵⁷ *Ibi que domina Nicolota, filia quondam domini Petri Zavorei, agens per se... ... Robbe stimate a madonna Nicolota, figlia del quondam ser Piero Zavoreo, et cio a certo de legato della quondam madonna Girolama Zavorea, sua sorella...(1. 12. 1583.). DAZd, ŠNA, Giuseppe Matiazza, kut. 61, vol. 47/I, fasc. 1 (1576-1585), fol. 283' i 284.*

Preostaje još kazati nekoliko riječi i o Katarini Zavorović, sestri Dinkova oca Ivana Baptista. Među notarskim ispravama pronašla sam i svjedočanstvo o tome da je Katarina Zavorović odlučila svoga nećaka Dinka Zavorovića postaviti za prokuratora. Evo citata iz te isprave od 3. srpnja 1578.: *Domina Catterina, filia quondam domini Dominici Zavorei, civis nobilis Sibenicensis... solemniter ordinavit suum verum, certum, legitimum et indubitatum procuratorem, actorem, factorem, nuncium et comissum specialem et generalem, ita tamen esse dominum Dominicum Zavorem, civem nobilem, Sibenicensem, nepotem suum ex fratre...* Nekoliko redaka niže, u istoj ispravi stoji i dokaz o tome da je Nicolotta zaista bila majka Katarine Zavorović: ... *dominam Nicolottam, matrem predictae domine Catterine...*⁵⁹

3. Pokušaj rekonstrukcije dijela rodoslovlja povjesničara Dinka Zavorovića

Na temelju podataka o članovima šibenske obitelji Zavorović, kojima sam uspješno ući u trag proučavajući gradivo triju arhivskih fondova, može se rekonstruirati dio rodoslovnog stabla s najbližim rođacima i svojtom povjesničara Dinka Zavorovića. Podsjetimo, nekolicina prijašnjih proučavatelja dvoji već oko imena Zavorovićeve oca, pogrešno je protumačeno i podrijetlo Dinkove majke Poliksene, a zna se samo dio Zavorovićevih potomaka. U literaturi nije sasvim jasno opisana niti veza Zavorovića s trogirskim Stafilićima i Statilićima. O ostalim članovima Zavorovićeve obitelji i svojte, o kojima je također riječ u ovome radu, u literaturi nisam našla spomena pa je ovo prvi put da su podaci o njima izneseni u javnost. Stoga ću na ovome mjestu priložiti i svoj pokušaj rekonstrukcije dijela rodoslovnog stabla Dinka Zavorovića.

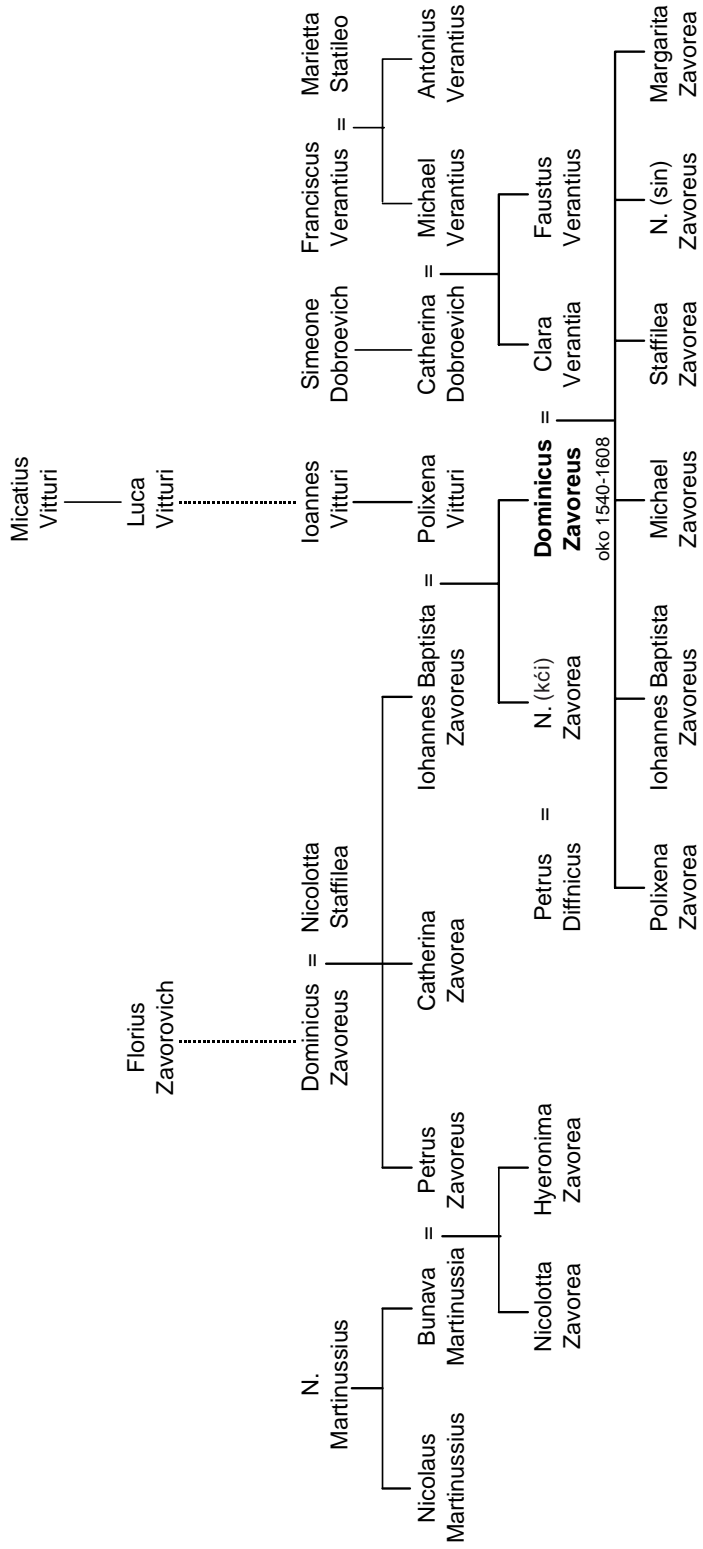
Podaci kojima sam popunila dosadašnja saznanja o obitelji Zavorović upućuju na to da su njezini članovi bili povezani s nekoliko tada vrlo uglednih dalmatinskih obitelji. Kao što je spomenuto, Dinkova je majka bila podrijetlom iz znamenite trogirske obitelji Vitturi, a baka Nicolotta iz obitelji Stafilić. Dinkova supruga Klara bila je iz obitelji Vrančić, njezina majka Katarina iz obitelji Dobrojević, a baka Marijeta iz obitelji Statilić. Šurjak Dinka Zavorovića bio je Petar Divnić, također potomak ugledne obitelji, a Dinkov stric Petar bio je u braku s Bunavom Martinušević, sestrom Nikole Martinuševića iz Splita. Zavorovići su, dakle, bili povezani sa sedam uglednih dalmatinskih obitelji, što svakako svjedoči o značenju te šibenske obitelji, ali i o određenim interesima njezinih članova koji su na taj način vjerojatno nastojali učvrstiti svoj ugled u društvu.

⁵⁸ DAZd, ŠNA, Domenico Sisgoreo, kut. 59, vol. 45/I, fol. 60'.

⁵⁹ DAZd, ŠNA, Domenico Sisgoreo, kut. 59, vol. 45/I, fol. 94.

Prilog 1. Rodoslovlje, rodbina i svojta Dinka Zavorovića

Prilog 2. Transkripcija bračnog ugovora Dinka Zavorovića i Klare Vrančić
DAZd, ŠNA, Matiazza Giuseppe, kut. 61, vol. 47/l, fasc 1 (1576-1585.), fol. 120'–121'

(1. srpanj 1582., Šibenik)
(fol. 120')

In margine: Matrimonium inter dominum Dominicum Zavorem et dominam Claram Veranceam

In Christi nomine, Amen. Anno ab ipsius nativitate, millesimo quingentesimo octogesimo secundo, indictione decima, die vero prima mensis Iulii. Actum Sibenici, domi heredumque spectabilis domini Michaelis Verancei, (fol. 121) situata in contrata Sancti Francisci, coram domino Francisco Difnico, honorabili examinatore communis, presentibus domino Ioanne Difnico et domino Francisco Justiniano, habitis atque rogatis testibus. Ibique honoranda domina Catherina, relicta quondam supradicti domini Michaelis Verancei ex una, et dominus Dominicus Zavoreus, filius quondam spectabilis domini Ioannis Baptistê nobilis, ex altera, in nomine Domini nostri, Iesu Christi, ad infrascripta pacta matrimonialia devenerunt. Videlicet, ipsa domina Catherina promisit et secum effectu obligavit facturam et curaturam quod honesta et pudica domicella, domina Clara, filia sua, accipiet ipsum dominum Dominicum per verba legitima, suum sponsum et maritum, et e contra ipse dominus Dominicus promisit et se obligavit accipere in suam sponsam et uxorem legitimam, secundum ritum sacrosancte Romanis matris Ecclesiae et mores patriê, commisionem perducendi ad finem et debitam perfectionem dictum matrimonium ad libitum partis primo requirentis. Et pro dote et dotis nomine, eadem domina Catherina promisit cum dicta sponsa, dicto domino Dominico, dare ducatos mille de 26/4,⁶⁰ producere ipsi dominae Clarê legatos ex testamento, ut dicitur, illustrissimi et reverendissimi domini Antonii Verancei, olim dignissimi archiepiscopi Strigoniensis, eius patru, tempore transductionis sponsê ad maritum in hunc modum: videlicet ducatos quingentos in prompta et numerata pecunia, et alios quingentos in vestimentis et ornamentis dictae sponsê et aliis rebus mobilibus per bonos amicos extimandis (*sic!*). Item, ultra dictos ducatos, mille ipsa domina Catherina de propria, eius dote in augmentum dotis predictae domine Clare, promisit dare (fol. 121') alios ducatos, centum in auro et argento ac aliis iocalibus, pariter iuxta extimationem (*sic!*) tempore supradicto. Qui dominus Dominicus promisit dictam dotem recipere et de ipsa conficere instrumentum receptionis ac eam penes se salvare, manutenere et non malignare et in omnem casum et eventum restitutionis, quod Deus avertat, restituere illi, vel illis cui, vel quibus ius et casus dederit. Quê omnia et singula dictae partes promiserunt perpetuo firma, rata et grata, habere, tenere et non contrafacere, vel venire sub pêne quarti pluris, qua pêne soluta, vel non, supradicta tamen omnia etc. et sub obligationem omnium suorum bonorum presentium et futurum.

⁶⁰ Vjerojatno je riječ o datumu pripisa tom ugovoru.

Pripis bračnom ugovoru:

Die 26 mensis Aprilis 1583, indictione XI. Actum in cancellaria communis Sibenici, presentibus domino ... Quarto et ser Francesco Platheario, testibus habitis atque rogatis. Ibique personaliter constitutus cor ... prenominatus dominus Dominicus Zavoreus et nullo errore ductus, sed sponte et cetera, dixit se habuisse et integraliter recepisse a contrascripta Catherina dotem sibi comissam cum augmento, omnibus ut in contracelebrato contractu per ideo ei licet absentem pronuncians esse, fecit item et perpetuam quietationem permittendo et cetera sub obligatione et cetera.

Prilog 3. Transkripcija isprave s podacima o porijeklu predaka Dinka Zavorovića
Biskupijski arhiv, Šibenik, sv. 40., fol. 148-148'

(1593. god.)

(fol. 148)

Nos, capitulum ecclesiae cathedralis Sibenicensis, memoriê commendantes omnibus et singulis ad quos presentes nostre pervenerint significantes quatenus egregius vir, dominus Dominicus Zavorovich, nobilis Siciensis civitatis ad nostram presentiam accedens, nobisque attestaciones, sibi de origine familiê suê, tam ex parte avorum et proavorum suorum paternorum, quam (*sic!*) maternorum, per dominum Aurelium Farulfum, cancellarium celeberrimi domini Antonii Pisanii, ad presens honorandi comitis et capitanei civitatis Sibenici parte scripta presentans ac prefati illustrissimi domini comitis et capitanei manu propria, subscriptas sigilloque divi Marci roboratas. Alteram sub die XIII. mensis Iunii MDXCII proxime decursi. Alteram vero sub die VII. mensis Martii presentis anni datas hasdem (*sic!*) petiit a nobis exemplari facere de verbo ad verbum quarum tenor sequitur et in omnibus ac per omnia est talis videlicet:

Nos Antonius Pisanius pro serenissimo ducali dominio Venetiarum, comes et capitaneus Sibenici etc. universis et singulis iudicibus, magistratibus et quacumque dignitate fungentibus, ad quos presentes nostrê patentes pervenerint, fidem indubiam facimus et attestamur qualiter ex arbore agnationis et familiê illorum de Vitturiis, nobilium Traguriensium publicis et audentius scriptis coram nobis per dominum Nicolaum Vitturium productis, comprobatur clare et apperte constat quondam dominam (*fol. 148.* ') Polixenam, filiam quondam domini Ioannis Vitturii, olim uxoris quondam domini Ioannis Baptistê Zavorei, nobilis huius civitatis Sibenici et matrem domini Dominici Zavorei eorum filii legitimi et naturalis ex recta linea descendisse a Luca Vitturio Micatii filii, cive nobili illius civitatis Tragurii, quod his nostris ad requisitionem dicti domini Dominici Zavorei, auctoritate magistratus nostri causa cognita attestari et confirmare voluimus. In quorum omnibus. Datum Sibenici in nostra palatio die 14. Iunii 1592. indictione 5^a Antonio da Ca da Pesaro, conte et capitaneo. Aurelius Farulfus cancellarius pretoris Sibenici mandato.

Nos, Antonius Pisanius pro serenissimo ducali dominio Venetiarum etc. comes et capitaneus Sibenici, omnibus et singulis presentes inspecturis fidem indubiam facimus et attestamur. Nobilem familiam Zavorovich descendere ex domo et familia Subich de Berberio videlicet ex agnatione quondam Bogdani Subich, qui Bogdanus fuit in hac civitate, anno salutis nostre MCCCLXX, ut patet ex pluribus antiquis publicis et authenticis scripturis coram nobis productis per dominum Dominicum Zavorovich, precipue ex authentica investitura reverendissimi domini Georgii Sisgorich, olim episcopi Sibenicensis, facta de anno MCCCCLXIII, in quo dictus reverendissimus episcopus declaravit Florium Zavorovich veluti legitimum descendentem ex prole dicti quondam Bogdani Subich obtinere ius patronatus in ecclesia Sanctê Mariê de

Slarin insula, et quoniam ita se habere (*fol. 149*) rei veritatem non dubitamus, has nostras patentes litteras in gratiam domini Dominci Zavorovich, nobilis huius civitatis antenominate fieri et solita manu et sigillo confirmari volumus. In quorum omnibus. Datum Sibenici, die 7. mensis Marcii, anno 1593. Antonio da Ca da Pesaro, conte et capitane, Aurelius Farulfus cancellarius pretorie Sibenici.

Quibus litteris productis, ac ut prefertur nobis presentatis et per nos mature diligenterque inspectis et consideratis, dicti domini Dominici petitionibus tanquam iustis et honestis (prout tenemur) annuentes, ipsas attestaciones in predicta ecclesia nostra cathedralis capitulaliter congregati invenientes non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspitione carentes, eapropter easdem rescribi ac de verbo ad verbum nil addendo uel minuendo, quod mutet sensum, vel variet intellectum, exemplari fecimus, quas etiam legi ac cum presenti copia nostra auscultari volumus. Et quia insimul bene concordantur, ideo hoc presens exemplum nostrum in hanc publicam formam redactum ad dicti domini Dominici instantiam et requisitionem facere iussimus, sigillique nostri soliti et antiqui appensione muniri mandavimus. Datum Sibenici in predicta ecclesia nostra cathedrali Divi Jacobi, anno nativitatis, dominice millesimo quingentesimo nonagesimo tertio, indictione VI^a, die ultimo X. mensis Martii, pontificatus sanctissimi domini nostri, domini Clementis, divina providentia papê VIII., anno secundo.

Prilog 4. Popis pregledanih kutija iz fonda *Šibenski notarski arhiv*, Državni arhiv u Zadru

37 IV	49	Cornelio Bonini	1568-1569	dosta uništeno	
37 V	50	Cornelio Bonini	1541-1569	dosta uništeno	
37 VI	50	Cornelio Bonini	1554-1558	dosta uništeno	
a	51/1	Franjo Michieli	1535-1581	dosta uništeno	
	52	Zavoreo Gio. Battista	1541	dosta uništeno	
	52	Zavoreo Gio. Battista	1551-1555	dosta uništeno	
	52	Zavoreo Gio. Battista	1549-1550	dosta uništeno	
	52	Zavoreo Gio. Battista	1544-1563	dosta uništeno	
38 II	52	Zavoreo Gio. Battista	1543-1544	dosta uništeno	
38 II	53	Zavoreo Gio. Battista	1542-1544	dosta uništeno	
	54	Cornelio Bonini	1556-1560	dosta uništeno	
	54	Cornelio Bonini	1549-1557	dosta uništeno	
38/a	54	Cornelio Bonini	1533-1569	dosta uništeno	
	54	Tranquillo Giovanni	1561-1571	dosta sačuvano	
41 I	54	Tranquillo Giovanni	1571-1575	dosta sačuvano	
41 I	55	Tranquillo Giovanni	1571-1582	dosta sačuvano	
	56	Tranquillo Andrea	1580-1602	dosta uništeno	
	56	Tranquillo Andrea	1571-1579	dosta sačuvano	
	56	Tranquillo Andrea	1567-1570	dosta sačuvano	
I d	56	Tranquillo Andrea	1579	dosta oštećeno	
42 I	56	Tranquillo Andrea	1567-1599	dosta oštećeno	
43 I	57	Trifone de Prodj	1568-1573	dosta oštećeno	
44 I	58	Niccolo Difnico	1572-1580	dosta uništeno od vlage	
45 I	59	Sisgoreo Domenico	1573-1602	malo uništeno od vlage	
46 I	60	Persio Zavoreo	1572-1578	dosta sačuvano	
47 I	61	Matiazza Giuseppe	1576-1585	prilično sačuvano	
47 II	62	Matiazza Giuseppe	1589-1601	prilično sačuvano	
47 III	63	Matiazza Giuseppe	1585-1589	prilično sačuvano	
48 I	64	Dobrovich Pietro	1593-1598	jako oštećeno od vlage	
50 I	65	Giovanni Toboleo	1589-1601	jako oštećeno od vlage	
51 I	66	Ligniceo Giacomo	1586-1592	dosta sačuvano	
52 I	67	Giudualeo Giovanni	1597-1598	dosta uništeno	
	68	Semonich Marco	1608-1620	dosta sačuvano	
	68	Semonich Marco	1605-1609	dosta sačuvano/iz gornje kutije 1	
	68	Semonich Marco	1601-1605	dosta uništeno/iz gornje kutije 1	
53 I	68	Semonich Marco	1599-1601	dosta sačuvano/iz gornje kutije 1	
53 II	69	Semonich Marco	1589-1631	to su godine za cijelu kutiju 1:	
53 I	68	Semonich Marco	1588-1599	dosta sačuvano	
53 III	70	Semonich Marco	1608-1613	dosta sačuvano	
	73	Semonich Marco	1596-1599	dosta sačuvano	
	73	Semonich Marco	1594-1596	dosta sačuvano	
	73	Semonich Marco	1588-1594	dosta sačuvano	
54 I	73	Semonich Francesco	1593-1649	dosta uništeno	
55 I	74	Matiazza Sebastiano	1594-1603	dosta sačuvano	
	55	75	Matiazza Sebastiano	1607-1615	dosta sačuvano
55 II	75	Matiazza Sebastiano	1594-1606	oštećeno/ testamenti	
56 I	76	Tranquillo Donato	1601-1623	oštećeno/ testamenti	
57 I	77	Ferro Girolamo	1601-1608	dosta oštećeno	
58 I/1	78	Semonich de Grizanich Gaspero	1603-1607	prilično sačuvano	
58 I/2	78	Semonich de Grizanich Gaspero	1607-1613	prilično sačuvano	
58a	78/1 (VI/31)	Petar Kopešić	1603-1610	prilično sačuvano	
58b	78/2 (IX/32)	Petar Kopešić	1605-1616	dosta oštećeno od vlage	
58c	78/3 (X/35)	Jere Ferro	1601-1612	dosta oštećeno	
58 III	80	Semonich de Grizanich Gaspero	1604-1640	malo oštećeno/ testamenti	
60 I	82	Semonich Girolamo	1608-1624	dosta sačuvano	

Iva Kurelac

Newer Data on the Historian Dominic Zavorović, his Family and In-Laws

Summary

In the article are presented new data on the historian and humanist of Šibenik Dominic (Dinko) Zavorović, his family and in-laws, found by research into archival sources from the archival series *Šibenski notarski arhiv* (the Notarial Archive of Šibenik) and *Šibenski općinski arhiv* (the Communal Archive of Šibenik) of the State Archive of Zadar and by means of the analysis of a certain number of documents from the Diocesan Archive of Šibenik. The introductory part of the work briefly analyses the former results of Croatian historiography on that subject and it is established that some crucial data on the Zavorovići, several times presented in scholarly literature, are in fact incorrect and incomplete. The purpose of this article is, among other things, to correct such matters. The methods and goals of research into archival sources, encompassing a period of approximately ninety years, are focused on the person of Dominic Zavorović and some other members of his family. After the results are presented, the relevant parts of the notarial documents are transcribed in their Latin original form. The most important corrections found in the archival sources refer to the issue of origin of Zavorović's mother, but also to his relationship to the Vrančići. Given as appendices to the article there are the genealogical scheme centred on Dominic Zavorović, the transcript of the marital contract of Dominic Zavorović and Claire Vrančić, the transcript of a charter containing data on the ancestry of the Zavorovići and the list of archival boxes from the archival series *Šibenski notarski arhiv* of the State Archive of Zadar researched up to now.

Key words: historiography, humanism, Dalmatia, Šibenik, Dinko Zavorović, the Zavorovići family.

